

Alajärven kaupunki, Soinin kunta ja Vimpelin kunta

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ

Viite: Lausuntopyyntö OKM/57/010/2014 16.10.2014

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta.

LAUSUNTO TOISEN ASTEEN KOULUTUKSEN JÄRJESTÄMIS- JA RAHOITUSLAKILUONNOKSESTA

Taustatietoa

Kunta- ja palvelurakennemuutoslaki ja sen yhteistoimintavelvoitteet (Paras-puitelaki) ohjasivat omalta osaltaan lukioden rahoituslain henkeä hallinnollisissa yhdistymisissä vuoteen 2012 asti.

”Syksyllä 2007 toteutetulla asetuksenmuutoksella (944/2007) oli tarkoitus turvata sekä kuntaliitostilanteissa että lukioden hallinnollisissa yhdistämisissä pienten lukioden korotus vuoden 2008 alusta alkaen. Asetuksella säädettiin, että vaikka lukiokoulutus, joka kuuluu korotetun tunnusluvun piiriin, siirtyy kuntien yhdistymisellä syntyvälle kunnalle taikka koulutuksen järjestämisluvan muutoksella osaksi toisen kunnan tai kuntayhtymän lukiokoulutusta, tunnusluku lasketaan erikseen kullekin entiselle lukiokoulutuksen järjestäjälle. Yhdistyneen koulutuksen järjestäjän tunnusluku saadaan laskettujen tunnuslukujen opiskelijamäärien painotettuna keskiarvona. Tunnuslukua korotetaan vain, jos lukiokoulutus yhdistyy viimeistään 31.12.2012 ja lukio sekä sen tunnusluvun korottamisen edellytykset säilyvät.”

Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-alueeseen kuuluvat Alajärven kaupunki sekä Soinin ja Vimpelin kunnat, joiden koko palvelurakennetuotanto Paras-puitelain ohjaamana on toteutettu yhteistyössä kuntien kesken vuodesta 2009 alkaen. Sopimukseen kuuluu mm. lukiokoulutuksen yhteistyö. Yhteistoiminta-alueeseen siirryttäessä Vimpelin lukion järjestämislupa siirrettiin Alajärven kaupungille. Vimpelin kunta kuitenkin päättää Vimpelin lukiota koskevasta palvelusta ja oman kunnan kouluverkosta, eli kunta tilaa palvelun yhteistoimintalautakunnalta. Alajärven kaupunki ja Vimpelin kunta kuuluvat myös ammatillisen koulutuksen kuntayhtymään Järviseudun ammatti-instituuttiin (JAMI).

Järvi-Pohjanmaan kuntien sivistystoimen lausunto (Alajärvi, Soini, Vimpeli)

Alajärven kunta lukiokoulutuksen järjestäjänä ja Alajärven ja Vimpelin kunta lukion toimipisteiden sijaintikuntana sekä Alajärvi ammatillisen peruskoulutuksen sijaintikuntana (Järviseudun koulutuskuntayhtymä eli Jami) lausuu seuraavaa:

Esityksen mukaan: ”Tarkoituksena on, että koulutuksen järjestäjäverkko rakentuu vahvoista koulutuksen järjestäjistä, jotka palvelevat laajan alueen tai väestöpohjan koulutustarvetta ja järjestäjien työnjako alueella on selkeä.” Tässä yhteydessä ei ole tarkoituksenmukaista asettaa tiukkaa rajaa alueen väestöpohjalle tai alueen laajuudelle. Oleellista on se, että lukio ja perusopetus ovat toiminnallisesti eheitä kokonaisuuksia. Mikäli lukiotoiminta viedään pois rinnalta, rapauttaa se samalla perusopetuksen toimintaympäristöä aineenopetuksen osalta. Maaseutumaisilla alueilla lukioiden lakkauttaminen heikentää perusopetuksen laatua ja samalla osa lukion kustannuksista siirtyy perusopetuksen harteille, mikä osaltaan heikentää taloudellisestikin perusopetuksen järjestämistä. Täten lukioverkkoa ei ole järkevää lähteä harventamaan, koska pienissä yksiköissä perusopetuksen ja lukion synergiaetu on, niin tilakulurakenteeltaan kuin hallinnollisesti että opetuksellisesti, merkittävä. Järvi-Pohjanmaalla Alajärven ja Vimpelin välillä lukiokoulutus on järjestetty isäntäkuntamallin pohjalta. On tärkeää, että hyvin toimiva alueellinen lukiokoulutus säilyy ja järjestäjäverkko pohjautuu olemassa olevaan verkostoon.

Mikäli lukiokoulutuksen toimipisteitä karsitaan, on uusia koulutusjärjestelyjä suunniteltaessa huomioitava mm. pidentyneet koulumatkat sekä lukiolaisten asumistarpeet. Monesta sivukylästä olisi lähes mahdotonta suorittaa lukiota asumalla kotona, kun ei ole saatavilla julkista liikennettä. Tämä omalta osaltaan lisää nuorten syrjäytymisvaaraa. Luonnoksessakin puhutaan opiskelijoiden joustavista valinnoista – yhteiskunta on panostanut nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn. Myöskään rahoituksen rajaaminen kolmelle vuodelle ei vähennä syrjäytymistä tai mahdollista toisen asteen opiskelijoille yksilöllisiä opintopolkuja.

Toisen asteen koulutuksen rahoituksessa kaavaillaan siirtymistä pelkästään talousarvioperusteiseen rahoitukseen, mikä heikentää toiminnan suunnittelun pitkäjänteisyyttä. Koulutuksen rahoituksen tulisi olla paremmin ennakoitavissa.

Lakiluonnoksen perusrahoituspykälän (17 §) mukaan: *”Koulutuksen järjestäjä saa saavutettavuuskorotusta alueellisten olosuhteidensa perusteella, jos kunnan alueella järjestettävän koulutuksen kaikkien koulutuksen järjestäjien yhteenlaskettu alle 18-vuotiaana aloittaneiden opiskelijoiden opiskelijavuosimäärä on alle 200.”*

Saavutettavuuskorotus sinällään laissa tulee säilyttää, ja sen painoarvon (5,7 %) tulee säilyä vähintäänkin lakiehdotuksen mukaisena, mutta tässä lakitekstiosuudessa tulisi epäselvyyksien välttämiseksi vielä olla tarkennus siitä, mikäli koulutuksenjärjestäjä järjestää koulutusta useammalla paikkakunnalla. Tällaisia esim. ”isäntäkuntamallilla” järjestettäviä palvelurakenteita on jo kunnissa. Ministeriön tekemissä koelaskelmissa ei ole otettu huomioon tältä osin Järvi-Pohjanmaan yhteistoiminta-aluetta, jossa Alajärven kaupunki järjestää lukio-opetuksen Alajärven kaupungin lukiossa ja Vimpelin kunnan lukiossa. Alajärven kaupungin tulisi molempien lukioden osalta saada perusrahoituksen saavutettavuuskorotusta alueellisten olosuhteiden perusteella.

Mikäli siis useamman kunnan alueella järjestään lukiokoulutusta, tulisi pykälän 17 viidennen momentin kuulua: ”Koulutuksen järjestäjä saa saavutettavuuskorotusta alueellisten olosuhteidensa perusteella, jos kunnan alueella järjestettävän koulutuksen kaikkien koulutuksen järjestäjien yhteenlaskettu alle 18-vuotiaana aloittaneiden opiskelijoiden opiskelijavuosimäärä on alle 200. Mikäli koulutuksen järjestäjä järjestää koulutusta useamman kuin yhden kunnan alueella, lasketaan saavutettavuuskorotus kuntakohtaisesti toimipistekohtaisten opiskelijavuosimäärien perusteella.”

Järjestämislupahakemusten suunniteltu aikataulu on niin tiukka, ettei siinä ajassa voi kunnallisessa päätöksenteossa synnyttää uusia laajoja organisaatioita hallintoineen.

Alajärvellä 11.11.2014

Vesa Koivunen
Alajärven kaupunginjohtaja

Esa Kaunisto
Järvi-Pohjanmaan sivistystoimenjohtaja